

**PEDAGOGLARNING UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANISHI VA MALAKA
OSHIRISHINING ZAMONAVIY TALABLARI**

Xudoyberdiyeva Janona Rustamovna

O'zpfiti mustaqil izlanuvchisi

Mamlakatimizdagi ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, o'zgarishlar tezligi avlodlar almashinuvi tezligidan ilgarilab borayotganligi uchun jamiyatimiz bugungi kunda ko'proq o'z ustida ishlaydigan, erkin fikrlaydigan, ijodkor va tashabbuskor insonlarga ehtiyoj sezmoqda. Bularning hammasi pedagoglarning uzluksiz malakasini va pedagogik salohiyatini oshirishni, kasbiy rivojlantirishni talab etadi.

Hozirgi davrda pedagoglarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishda individual tarzda yondoshib pedagogik jarayonlarni tashkil etish va boshqarishning zamonaviy talablari va innovatsion usullarini bilishi hamda ularga asoslanishi, ilg'or pedagogik tajribalarni va fan-texnika yutuqlarini muntazam o'rganib borishi, ularni o'z faoliyatiga tadbiq etishi, pedagogik jarayonlar subyektlarining innovatsion faoliyatini tashkil etish va boshqarishning zamonaviy usullarini o'zlashtirgan bo'lishi zarur. Zotan, pedagogning o'z ishiga ustaligi, moslashuvchanligi, ma'naviyati va intellektual salohiyati nafaqat ta'lim sifatiga, balki mamlakatimiz taraqqiyotiga ta'sir etadi. Jamiyatimizda bo'layotgan o'zgarishlarda pedagog yetakchi rolda ekanligini anglash uning ijodiy va kasbiy mahoratini, malakasini oshirishga katta e'tibor berishni talab etadi.

Pedagoglarning uzluksiz malaka oshirish jarayonining asosiy maqsadi – rahbar va pedagog xodimlar shaxsiga va ularning kasbiy faoliyatiga qo'yilayotgan zamonaviy talablar bilan mavjud ijtimoiy-iqtisodiy shartsharoitlarda ular oldida turgan ta'limni modernizatsiya qilish, yangilash hamda rivojlantirish bilan bog'liq muammolarni, shuningdek, rahbar va pedagog xodimlarning o'z kasbi va lavozimi yo'nalishidagi pedagogik va boshqaruv funksiyalarini bajarishga tayyorligining yetarli darajada emasligi o'rtasidagi nomuvofiqlikni bartaraf etishdan iborat bo'lishi zarur.

Ta'lim tizimida uzluksiz malaka oshirish jarayonining barcha bosqichlari va yo'nalishlarida pedagog xodimni o'z kasbiy tajribalarini, professional kompetentligini anglashga, tahlil qilish va baholashga, ehtiyojlarni aniqlash va to'ldirishga yo'naltirish zarur. Mazkur jarayonda pedagog xodimning nafaqat kasbiy, balki shaxsiy-ijtimoiy maqomini o'stirish masalasiga ham jiddiy e'tibor qaratish kerak. Chunki, malaka oshirish jarayoni pedagog xodimlarning nafaqat kasbiy, shu bilan birga yashash tarzi va hayotiy muammolarini hal etishga ham qaratilishi kerak.

Pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlantirish jarayonida pedagog xodimlarda kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan shaxsiy sifatlarni rivojlantirish uchun quyidagilarga e'tibor qaratish lozim.

1. Malaka oshirishga qo'yilayotgan yangi ijtimoiy talablarni hisobga olgan holda rahbar va pedagog xodimning o'z faoliyatini qayta anglashi va baholashi. Bunda rahbar va pedagog xodimlar o'z faoliyatini tahlil qiladilar va baholaydilar, maqsad, vositalar va natijalar

o`rtasidagi nomuvofiqliklarni, tushunmovchiliklarni hamda o`zini o`zi rivojlantirish yo`nalishlarini aniqlaydilar. Bunda faoliyatning odatiy stereotiplarini yo`qotish, yangi tushunchalar asosida o`zining shaxsiy va kasbiy faoliyati haqida tasavvur hosil qilish, eskirgan va samarasiz uslublar yordamida o`z faoliyatini amalga oshirish mumkin emasligini tushunib yetish nazarda tutiladi. Ular o`z faoliyatiga nisbatan refleksiv munosabatda bo`lishga o`tadi va avvalgi faoliyatini tanqidiy tahlil qilish asosida kasbiy-shaxsiy rivojlanish jarayonining faollashuvi vujudga keladi.

2. Kasbiy faoliyat yo`nalishidagi tushunchalarni va yangiliklarni, shu bilan birga mavjud muammolarni anglashga nisbatan intilishning o`zgarishi. Bunda rahbar va pedagog xodimlar bilimi, ko`nikma va malakalarining yangilanishi, ma`naviy va madaniy salohiyatning rivojlanishi hamda axborotlar almashinuvi amalga oshadi, ularda kasbiy faoliyat yo`nalishidagi tushunchalarning o`zgarishi va ayni vaqtda shaxsiy o`zgarishlar vujudga keladi. Pedagogik jarayonlarni tashkil etish va boshqarish yo`nalishidagi tajribalar boyiydi.

Pedagoglarning uzluksiz malaka oshirish jarayoni samaradorligi, mazkur jarayonning natijasiga ta`sir ko`rsatuvchi quyidagi bir qator omillar orqali ifodalanadi:

□kasbiy faoliyatning yuqori darajasiga erishishga undovchi motivatsion xatti-harakatlarni ifodalovchi omillar;

□natijaga erishish uchun yo`naltirilgan mavjud hatti-harakatlar izchilligi bilan bog`liq bo`lgan omillar;

□kasbiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishish choralarining subyektiv asoslari bilan bog`liq bo`lgan omillar;

□shaxsiy rivojlanish ehtiyojlarini vujudga keltiruvchi ijtimoiy (tashqi), biopsixologik (ichki), pedagogik (tashkil etuvchi) va yo`naltiruvchi omillar.

Mazkur omillarning ta`sir ko`rsatish darajasi ta`lim muassasasidagi ta`limiy muhit, tarbiyaviy munosabatlar va ularning rivojlanish darajasi orqali ifodalanadi.

Uzluksiz malaka oshirish jarayonining samaradorligini ta`minlashda quyidagilarni inobatga olish zarur:

- mazkur jarayon tanqidiy va tahliliy xarakterga ega bo`lishi;
- zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish;
- ijodiy hamkorlikni ta`minlovchi refleksiv ta`limiy muhitni vujudga keltirish;
- subyekt-subyekt munosabatlarini rivojlantirish;
- shaxsiy imkoniyatlarni takomillashtirish uchun zarur psixologik muhitni vujudga keltirish;
- axborotlarning yangiligi va ishonchliligini ta`minlash.

Uzluksiz malaka oshirish jarayonini ta`lim muassasalari rahbarlari va pedagog xodimlarning shaxsiy yo`naltirilgan faoliyatini amalga oshirish maqsadida tashkil etilgan o`zaro ta`sir tizimi, ta`limning yangi mazmuni, refleksiv ta`limiy muhitni tashkil etishning yangi vositalari sifatida ko`rib chiqish zarur.

Pedagog xodimlarni nafaqat kasbiy faoliyatga motivlashtirishni rivojlantirish, balki ularning shaxsiy sifatlarini rivojlantirish uchun ham shart-sharoitlar yaratish zarur.

Mazkur jarayonda reflektiv ta'limiy muhitni tashkil etish ularning shaxsiy kamol topishiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi muhit sifatida xizmat qiladi.

Jamiyatimizda ro'y berayotgan tub o'zgarishlar ta'limning uzluksizligi va individuallashtiruvini, demokratlashuvi va shaxsga yo'naltirilishiga sabab bo'lmoqda. Ta'limda har qanday o'zgarishlar bo'lishidan qat'iy nazar, pedagog jamiyat taraqqiyotining asosiy targ'ibotchisi, bosh strateg va texnolog bo'lib qolaveradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. МУСТАЕВ, Р. Д., УБАЙДУЛЛАЕВ, С. С., & Носирхонзода, А. Н. РОЛЬ СЕМЬИ, ОБЩИНЫ И ОБРАЗОВАНИЯ В РАЗВИТИИ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ДУХА У МОЛОДЕЖИ. *АКТУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ*, 71.

2. МУСТАЕВ, Р. Д., УБАЙДУЛЛАЕВ, С. С., & Носирхонзода, А. Н. РОЛЬ СЕМЬИ, ОБЩИНЫ И ОБРАЗОВАНИЯ В РАЗВИТИИ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ДУХА У МОЛОДЕЖИ. *АКТУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ*, 71.

3. МУСТАЕВ, Р. Д., УБАЙДУЛЛАЕВ, С. С., & Носирхонзода, А. Н. РОЛЬ СЕМЬИ, ОБЩИНЫ И ОБРАЗОВАНИЯ В РАЗВИТИИ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ДУХА У МОЛОДЕЖИ. *АКТУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ*, 71.

4. Nosirxonzoada, A. N. (2023). HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINING TAMOIYILLARI, SHAKL VA USLUBLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(18), 373-377.

5. Nosirxonzoada, A. N. (2023). HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINING TAMOIYILLARI, SHAKL VA USLUBLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(18), 373-377.

6. Nosirxonzoada, A. N. (2023). HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINING TAMOIYILLARI, SHAKL VA USLUBLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(18), 373-377.

7. Nosirxonzoada, A. N. (2023). HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINING TAMOIYILLARI, SHAKL VA USLUBLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(18), 373-377.

8. Nosirxonzoada, A. N. (2023). HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINING TAMOIYILLARI, SHAKL VA USLUBLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(18), 373-377.

9. Nosirxonzoada, A. N. (2023). HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINING TAMOIYILLARI, SHAKL VA USLUBLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(18), 373-377.

